7. Усеинов С. М. Изучайте крымскотатарский язык / С. М. Усеинов ; [Сост. С.М. Усеінов та ін.]. – Симферополь : Оджакъ, 2005. – 200 с. – (Сорок уроков).
8.Усеинов С. М. Къырымтатарджа – русча – украинджелугъат / С. М. Усеинов ; [тертипэтиджи С. М. Усеинов]. – Акъмесджит : «Тезис» нешриятэви, 2008. – 836 с.
9. Емірова А. М. Правила кримськотатарської орфографії і пунктуації / І. А. Керімов, Е. С. Ганієва ; [Наук. ред. Емирова А. М.]. – Сімферополь : КРП «Видавництво «Кримнавчпеддержвидав», 2012. – 92 с. – (Проект).
10. Кримськотатарська_мова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://uk.wikipedia.org/wiki/.
11. Онлайн словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://medeniye.org/lugat/

УДК 811.11-112

В. А. Жук,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, м. Одеса

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПОСТПОЗИЦІЙ ПРИ ТВОРЕННІ НОВИХ ЗНАЧЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Проблема слова є однією з найдискусійніших лінгвістичних проблем і через свою надзвичайну складність вважається нагальною в теорії сучасного мовознавства. Насиченість слова активними та різноспрямованими семантичними якостями провокує певні труднощі при його вивченні як самостійної одиниці мови. Отож продовжуються пошуки нових підходів до вивчення складних механізмів взаємодії різних типів значення в семантичній структурі слова. У даній статті розглянуто періоди розвитку та функціонування постпозицій і префіксів для вираження певних значень. Дієслівні префікси поступово зникають і їх замінюють постпозиції – самостійні словотворчі морфеми. У сполученні з дієсловом вони утворюють нову лексичну одиницю за значенням та функціонуванням. Розвиток системи постпозицій збільшує кількість їхніх сполучень з дієсловами і, відповідно, зростає кількість значень. Сполучення англійського дієслова з постпозицією набуває розмовного спрямування, а дієслівні префікси французького походження поступово втрачають свою значимість. З розвитком історії англійської мови спостерігається суперництво між двома способами вираження певних значень – префіксами і постпозиціями. У багатьох випадках той самий елемент може бути і префіксом, і постпозицією. Виходячи з огляду практичного і теоретичного матеріалу, автор робить висновок, що роль постпозицій у сучасній англійській мові поступово набуває своєї значущості. Система постпозицій збільшує кількість сполучень з дієсловами, а, отже, зростає кількість нових значень. Сполучення англійського дієслова з постпозицією набуває більш розмовного спрямування, тобто стає нормою повсякденного вжитку. А префікси втрачають свій вжиток у сучасній мові, тобто втрачають свою значимість.

Ключові слова: *постпозиції, префікси, дієслівні префікси, значення.*

DEVELOPMENT OF SYSTEMS OF POSTPOSITIONS IN FORMING NEW MEANINGS IN ENGLISH THE ENGLISH LANGUAGE

The problem of speech is one of the most controversial issues of language and because of its extreme complexity it is considered vital to the theory of modern linguistics. Saturation of words with active and multi-directional semantic qualities provokes some difficulties during its study as an independent unit of the language. Therefore, linguists continue searching for the new approaches to the study of complex mechanisms of interaction between different types of values in the semantic structure of the word. The article deals with the development and functioning of postpositions and prefixes to express certain values. The present investigation is meant to determine the means of typical English sense expressions of verbal prefixes. Former similar in English have become independent words as a result of restructuring the verb system. The English language has lost its system of Germanic prefixes in the course of functioning and development in the English history, especially after the Conquest of England by the Normans in 1066. Verbs with prefixes fell out of use in the course of the history of the English language. They are often repeated and form a category which has acquired the name of «preposition» in the system of the language. The prefixes identical to prepositions are assumed in dictionaries to be the same in meaning and functions, the difference, however, is not stated. The latter in various combinations are often assumed as the different meaning of the preposition. The prefixes of Roman origin are mostly obsolete and merge with verbs to function in special senses, their root verbs normally do not function separately.

Key words: *postposition, preposition, prefixed verbs and prefixes.*

РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ПОСТПОЗИЦИЙ ПРИ СОЗДАНИИ НОВЫХ ЗНАЧЕНИЙ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Проблема слова является одной из самых дискуссионных лингвистических проблем и из-за своей чрезвычайной сложности считается насущной в теории современного языкознания. Насыщенность слова активными и разнонаправленными семантическими качествами провоцирует определенные трудности при его изучении как самостоятельной единицы языка. Поэтому продолжаются поиски новых подходов к изучению сложных механизмов взаимодействия различных типов значения в семантической структуре слова. В статье рассмотрены периоды развития и функционирования постпозиций и префиксов для выражения определенных значений. Глагольные префиксы постепенно исчезают и на их место приходят постпозиции – самостоятельные словообразовательные морфемы. В сочетании с глаголом они образуют новую лексическую единицу по значению и функционировании. Развитие системы постпозиций увеличивает количество их сочетаний с глаголами и, соответственно, растет количество их значений. Сочетание английского глагола с постпозициейупотребляется в разговорной речи, а глагольные префиксы французского происхождения постепенно теряют свою значимость. С развитием истории английского языка наблюдается соперничество между двумя способами выражения определенных значений – приставками и постпозициями. Во многих случаях один и тот же элемент может быть и префиксом, и постпозицией. Из обзора практического и теоретического материала, автор делает вывод, что роль постпозиций в современном английском языке постепенно приобретает свою значимость. Система постпозиций увеличивает количество сообщений с глаголами, а, следовательно, растет количество новых значений. Сочетание английского глагола с постпозицией приобретает более разговорное употребление, то есть становится нормой повседневного обихода. Сейчас префиксы реже употребляются, то есть теряют свою значимость в современном языке.

Ключевые слова: *постпозиции, приставки, глагольные префиксы, значение.*

Проблема слова є однією з найдискусійніших лінгвістичних проблем і через свою надзвичайну складність вважається нагальною в теорії сучасного мовознавства. Насиченість слова активними та різноспрямованими семантичними якостями провокує певні труднощі при його вивченні як самостійної одиниці мови. Отож продовжуються пошуки нових підходів

© В. А. Жук, 2016

до вивчення складних механізмів взаємодії різних типів значення в семантичній структурі слова. У центрі уваги лінгвістів перебуває, зокрема, семантика дієслова, що становить собою широку галузь дослідження в межах функціонально-семантичного напряму. Особливу увагу привертає семантика дієслів зі складною морфологічною будовою. До них належать дієслова з префіксами. Багатоаспектна семантика таких дієслів гетерогенна і пов'язана з семантикою простих дієслів, від яких вони утворені.

Відомо, що з розвитком історії англійської мови спостерігається суперництво між двома способами вираження певних значень – префіксами і постпозиціями. У багатьох випадках той самий елемент може бути і префіксом, і постпозицією (наприклад, такі елементи, як out, over, in, on). В інших випадках префікс не може водночас відігравати роль постпозиції, наприклад: re-, pro-, mis-. Загалом, цей процес розвивається на користь постпозицій, що з часом все більше розширюють сферу вживання за рахунок префіксів.

Б.Ільїш досліджував префікси давньоанглійського періоду розвитку англійської мови і зауважив, що деякі прислівники з просторовим значенням вступають у такий тісний зв'язок з дієсловами, що їхні власні лексичні значення послаблюються і вони перетворюються на придієслівні елементи: відбувається процес зрощення. Найчастіше вони займають місце після дієслова, проте іноді трапляються і перед ним [2, с. 137]. Отже, в давньоанглійському періоді місце просторових прислівників ще не було фіксованим, «постпозиції» ще не оформились як «постпозитивні префікси», однак тенденція уже намічалась до їхнього усталеного місця у структурі слова. Навіть у випадках відокремлення від дієслів іншими словами, вони зберігали з ними дуже тісні смислові зв'язки. Приклади таких відривів від дієслів простежуються в англійській хроніці [2, с. 138]. Серед них: begangan – visit; foregān – go before; forgān – pass over; ingān – go in; ofgān – demand; ongān – approach; oþgān – go away; tōgān – go into; þurgān – go through; undergān – undergo; upgān – go up; upgang – rising; ūtgān – go out, wiþgān – go against; ymbgān – go round. Проте, не всі префікси давньоанглійської мови перейшли у сучасну мову. Серед них були втрачені наступні: ge-, oþ- – away, niþe- – down, ymb- – around. У словах today, towards, and together збереглося префіксальне значення tō- [5, с. 126].

Отже, в давньоанглійському періоді розвитку мови спостерігаються етапи розвитку явищ, які в подальшому дістали широке розповсюдження. Категорія постпозицій – «postpositions» зародилася в давньоанглійському періоді, і продовжує подальший свій розвиток у середньоанглійському. Проте цей розвиток йде зигзагоподібним шляхом, оскільки у дослідженнях літератури частота вживання постпозицій спадає, а потім у XIII ст. і, передусім у XIV с., значно зростає. Щодо цього, постпозиції конкурують із префіксами, і до XIV ст. виходять переможцями з цієї боротьби. У Чоссера постпозиції становлять уже виразну категорію, що за своїм значенням і функціями в реченні чітко відмежовується як від прислівників, так і від прийменників. У багатьох випадках постпозиції наближаються характером до словотворчих морфем, оскільки їхнє сполучення з дієсловом дає нову лексичну одиницю, що відрізняється від простого дієслова за своїм значенням. В інших випадках постпозиції скоріше вносять деякий відтінок у значення дієслова. У Чосера постпозиції трапляються у таких реченнях: From the tyme that he first began to ryden out, he loved chivalrye;... that we pleye a pilgrimage, or goon out of the weye; «I crye out ministres», quod he; For it was trussed up in his wallet; Who spryngeth up for joye but Arcite?; to maken up the lystes royally; cometh up, ye wives, offreth of youre wolle! [2, 38]. У цей період відбувається досить помітна диференціація за частинами мови: дієслівні префікси поступово зникають і їх заміняють постпозиції, які слугують здебільшого, характерною рисою системи імені (передусім іменника, а також і прикметника). Отже, у цій сфері відбувається розрізнення частин мови, що виникло в епоху нівелювання багатьох інших способів вираження цих розбіжностей. Отож розмежування частин мови залишилося цілком реальним, а нівелювання морфологічних розбіжностей не доводить протилежного. Роль постпозицій у ранній новоанглійській мові зростала. У мові Шекспира знаходимо значну кількість постпозицій, які виконують різноманітні функції, від дещо самостійніших, за яких постпозиції наближаються до прислівників, і закінчуючи зовсім службовими або майже словотворчими, за яких наближаються до аглютинативних морфем. З творів Шекспіра можна навести випадки вживання постпозицій відповідно до поступового зникнення їхнього самостійного значення: May I not go out ere he come? (Merry Wives, IV, 2. 52) Who's there? come in: the wish deserves a welcome (Measure for Measure, III, 1, 45); Let us come in, that we may bind him fast (Comedy of Errors, V, 1, 40); My chief care is, to come fairly off from the great debts (Merchant of Venice, I, 1, 128-129); The goes tip again (Caesar V, i, 52); Nor am I yet persuaded to put up in peace what already I have foolishly suffered (Othello, IV) [2, с. 127]. Останній приклад засвідчує розвиток сполучення put up від просторового значення «покласти сверху» або «забрати» до другорядного значення «*примиритися*». Насправді у цьому реченні put up означає «*забрати до себе*» тобто «*проковтнути* образу». Семантичний розвиток сполучень дієслів з постпозиціями в багатьох випадках ще недостатньо вивчений і вимагає подальших досліджень.

Отож лінгвісти досліджують діахронічні еволюційні пласти та оперують методами реконструкції мовних процесів. У таких випадках морфологічні критерії слова найкраще висвітлюють його проструктуру і просистему мови [4]. Форма слова видозмінюється константно, що супроводжується низкою явищ асиміляційного характеру і аж до втрати словом морфологічних критеріїв комунікативної функції. Принципи морфологічних змін корелюють у дослідженнях мовознавців, проте сам опис механізму цих змін відрізняється у кожного з них залежно від того, яке місце належить в них слову як мовному знаку. Протягом наступних століть розвиток системи постпозицій полягає не стільки у збільшенні їхньої кількості, скільки в збільшенні кількості сполучень, у які вони переходять, і кількості значень окремих сполучень. Так, сполучення put up унаслідок поступового розвитку набуло таких значень: пропонувати на продаж, піднімати (ціну), консервувати, ставити ставку (наприклад, на парі), тимчасово проживати, пропонувати кандидатуру, вкладати (шпагу в піхви).

Зокрема, в сучасній англійській мові існують пари синонімів – сполучення автохтомних англійських дієслів з постпозицією і дієслів французького походження з префіксами. Розвинуті на їхній основі англійські вирази мають більше розмовне спрямування і є частотнішими у мовленні, тоді як дієслова французького походження архаїзувались. Так утворились синонімічні пари: go up – ascend; go down – descend; go on – continue; come in –enter. Протягом наступних століть розвиток системи постпозицій полягав не стільки у збільшенні їхньої кількості, скільки у збільшенні числа їхньої сполучуваності з іншими словами і, відповідно, збільшенні кількості значень і смислів окремих сполучень. Отож 16 постпозицій у сполученні з простими дієсловами утворюють 234 сполучення з різними смислами, що дало підставу називати ці сполучення як «Idiomatic heart of the English language» [6, с. 39].

В англійських словниках значення дієслівних префіксів виокремлюється та описується відповідно до співвідносних об'єктів. Однак не згадується про роль дієслівних префіксів у творенні конкретного типу співвідношень: pre- (pref.) before, in front of [9, с. 898]; pro- (pref.) before, in front of [9, с. 914]. Різні префікси синонімізуються за одним і тим же значенням. Очевидно, у співвідношеннях між двома об'єктами один з них є головним, а другий – відносним і розглядається щодо головного, а саме: перед ним, за ним, зверху, знизу тощо. Щодо цього, зазвичай, не потрібно змінювати «точку орієнтації об'єктів»,

оскільки зникає різниця, як у прикладах з префіксами pre- і pro-. У цьому випадку при врахуванні головної і відносної точок виникає протилежний зміст співвідношень: pre- – тип співвідношень передування, тобто відносний об'єкт перед головним, а pro- – слідування, тобто відносний об'єкт за основним, наприклад, prewar, де war є основним об'єктом, а інший pre- – відносним; to preclude any chance of failure – «shut out, exclude, make impossible, in advance» [9, с. 900]; to predestinate – «to determine before hand»; to predicate – «to declare, assert». В останньому прикладі пояснення не вичерпне, опущено семантичний елемент –beforehand. Розглянемо, відповідно, і префікс pro-: proceed *v, fr. procider, Lat. prōcēdure* «to go forward, advance, continue, proceed» – «to go on, advance, move forward» – «to issue,come forth, result from, to arise from: sounds of quarreling proceeded from the house» [9, с. 915]; produce v, Lat. prōdūcere – «to lead forward, to draw out, lengthen, to bring forward» [9, с. 915]. Щодо цього, точка орієнтації, на нашу думку, може виявитися суб'єктивною, ненадійною, як у префіксах pre- і pro-. Точніше було б називати її головною, об'єктною, оскільки її задають в усіх типах співвідношень. Відносна ж точка орієнтації уточнює типи об'єктних співвідношень.

Отож співвідношення у часі можливі лише по горизонталі, а передування по вертикалі набуває такого змісту: to be superior, to predominate, to exceed, to prep a) in number or amount; 6) in physical, molar or intellectual strength, power, influence; also predominate over – «to be greater, more numerous than; to be superior to» [9, с. 901]. «Оксфордський ілюстрований словник» виокремлює також такі префікси: *pre-* (pref.) «before», precast (of concrete) cast in blocks before use in construction; *pro-* (pref.) in front of, for, on account of, on behalf of; *re- (pref.)* – 1) once more, again, anew, afresh, repeated; 2) back, with return to previous state [8, с. 684]. Проте значення префікса подано щодо контексту від кореневого дієслова. Дієслівні префікси за традицією розглядають не самостійно зі своїм інваріантним значенням, хоч і подають окремо у словниках, а залежно від кореневого дієслова: префікс de- в New English Dictionary розглядають як prefix:

1) етимологічний елемент у значеннях (senses): down, down from, down to: as dēpendere – to hang down, dēpondere – to lay down, dēprindere – to press down, dēscendere – to climb down; 2) off, away, aside: as dēclindre – to turn aside (decline); dēducere to lead away (deduce); 3) down to the bottom completly; hence thoroughly, on and on, away: as dēclamare – to shout away (declaim) [7, с. 55].

Отже, відвисати – вниз, відхилятися – лише вбік, до дна – повністю, цілковито, старанно. А що позначає сам префікс – невідомо. Вважаємо, що сам префікс *de-* означає off- віддалення як результативне відношення між двома поняттями – фізичними об'єктами у просторі (deduce) або станами в часі (forming compound verbs having the sense of undoing the action of the simple verbs, or of depriving (any thing) of the thing or character therein expressed, e.g. de-acidify – to undo or reverse the acidifying process: to take away the acid character, тобто «знищувати зроблене» або «провести процес окислення у зворотному напрямі» [1] – де результативний стан об'єкта буде той самий – безкислотність. Відзначаємо, що відношення (off) результативного стану до попереднього New English Dictionary подає під пунктом II as a living prefix, with privative force [7] тобто як щось зовсім інше, ніж у пункті I. As an etymological element (співвідношення між об'єктами у просторі), що цілком зрозуміло з огляду на «виведення» «sense» з типу кореневих дієслів. «New English Dictionary» як найчисленніший словник, як гордість англійської лексикографії залишився на рівні сучасного йому розвитку науки, тобто в полоні контексту, без належного пояснення щодо утворення самого контексту.

Виходячи з огляду практичного і теоретичного матеріалу, можна зробити висновок, що роль постпозицій у сучасній англійській мові поступово набуває своєї значущості. Система постпозицій збільшує кількість сполучень з дієсловами, а, отже, зростає кількість нових значень. Сполучення англійського дієслова з постпозицією набуває більш розмовного спрямування, тобто стає нормою повсякденного вжитку. А префікси втрачають свій вжиток у сучасній мові, тобто втрачають свою значимість.

Література:

1. Англо-український словник у 2-х т. / М. Балла. – К. : Освіта, 1996. – Т 1-2.
2. Ильиш Б. А. История английского языка / Б. А. Ильиш // The history of the English language. – М. : 1993. – 351 с.
3. Ильиш Б. А. Строй современного английского языка / Б. А. Ильиш // The Structure of Modem English. – М. : Просвещение, 1965. – 379 с.
4. Помірко Р. С. Граматична система і типологія змін / Р. С. Помірко // Вісник Львівського університету ; Серія іноземні мови. – Вип. 9. – С. 3–8.
5. Albert C. Baugh and Tomas. A History of the English Language / C. Albert. – London, 1983. – 865 p.
6. Goursky S. The Idiomatic Heart of the English Language / S. Goursky. – Lvov, 1975. – 183 p.
7. New English Dictionary on Historical Principles / ed. by James Murray. – Oxford, 1888 –1933. – V I-XII.
8. The Concise Oxford Dictionary of Current English. – Oxford, 2008. – 1558 p.
9. The Random House Dictionary of the English Language. – New York, 2006. – 1948 p.
10. The Universal English Dictionary of the English Language / ed. by H.Wyld. – London : Routledge and Kegan Paul Limited, 1991. – 1447 p.

УДК 81''243

О. Т. Зарівна,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського», м. Київ

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено необхідність використання інноваційних методів навчання студентів на заняттях з іноземної мови. Проаналізовано основні складові даних методик в контексті викладання англійської мови у вузі. Особлива увага приділяється використанню дистанційного навчання для організації самостійної роботи студентів. В кінці статті зроблено висновок про доцільність використання дистанційного навчання під час аудиторних занять та для самостійної роботи студентів, у яких формуються навички та уміння працювати в інформаційному просторі, самостійно шукати, відбирати і аналізувати інформацію, представляти результат з використанням різних сучасних технологій для формування необхідних мовних компетенцій.

Ключові слова: *дистанційне навчання, самостійна робота, інноваційні методи навчання, інформація, переваги та недоліки.*

© О. Т. Зарівна, 2016